

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

[Sefer Shemu'el]

[Sefer Shemu'el]

Obornik, Meïr

5565 [1804/1805]

7x

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9622

אונד ל'ים דאבייא זאגן : דזיר מאכע
 איך אייך איין גשענק , פֿאָן דער בייטע
 דער פֿיינדע דעם עוויגן . (כו) דעגן
 צו בית אל , צורמות נגב , אונד יחד .
 (כח) דעגן אין ערער , שפמות אונד
 אשהמוע . (כט) דעגן אין רכל , אין
 דען שטעטן ירחמאלי'ם . אונד אין דען
 שטעטן דעם קני . (ל) דעגן צו חרמה ,
 צו כור עשן , אונד עתך .
 (לא) ענדליך דעגן צו חברון , אונד
 איבערהויפט אין אללע ערטער , וואָ
 ער זיך מיט זיינן לייטען , ביז וויילען
 אויפֿגעהאלטן .

לא (א) דיא פלשתים ליפערטן
 ישראל איינע שלאכט , דיזע
 מוזטן פֿליהן פֿאָר דען פלשתים , אונד
 פֿילע זינד אויף דעם בערגע גלכוע
 געבליבן . (ב) דיא פלשתים זעצטן
 שאול אונד זיינען זעהנן נאָך , אונד ער
 שלוגן שאולם זעהנע , יהונתן , אבינדב ,
 אונד מלכישוע . (ג) איצט דראנג דער
 פֿינד דזעפֿטיג אויף שאול איין , עס
 האַטטען איהן שאָן דיא באַגענשיצן איינ
 געהאַלט , אונד ער פֿירכטעטע זיך זעהר
 פֿאָר

ויפּו פּלִשְׁתִּים אֶת־יְהוֹנָתָן וְאֶת־אֲבִינֹדָב וְאֶת־מִלְכִישׁוּעַ בְּנֵי
 שָׁאוּל : (ג) וְהִכָּבֵד הַמֶּלֶךְמָרְאֵל שָׁאוּל וַיִּמָּצְאֵהוּ הַמּוֹרִים
 אֲנָשִׁים בְּקִשְׁתּוֹ וַיַּחַל מָאֵד

באור

הההלך , בנרתו מפני שאל , והתהלך בערי
 יהודה והסתתר עמם .
לא (ג) וחכבר , אחר שנס העם הסבו
 המלחמה אל שאול עמו ,
 אס למפשו סי , או להרגו . וי'ת ומקישו עבדי
 קרבא

יהודה לרעהו לאמר הנה לכם
 ברכה משלל איבי יהודה :
 (כו) לאשר בבית אל ולאשר
 ברמות נגב ולאשר ביהר :
 (כח) ולאשר בערער ולאשר
 בשפמות ולאשר באשתמע :
 (כט) ולאשר ברכל ולאשר
 בערי הירחמאלי ולאשר בערי
 הקיני : (ל) ולאשר בהרמה
 ולאשר בכור עשן ולאשר
 בעתך : (לא) ולאשר בהברון
 ולכל המקמות אשר התהלך
 שם דוד הוא ואנשיו :

לא (א) ופלשתים גלחמים
 בישרא וינסו אנשי ישרא
 מפני פלשתים ויפלו חללים
 בדר הגלבע : (ב) וידבקו
 פלשתים את שאול ואת בניו
 ויפּו פּלִשְׁתִּים אֶת־יְהוֹנָתָן וְאֶת־אֲבִינֹדָב וְאֶת־מִלְכִישׁוּעַ בְּנֵי
 שָׁאוּל : (ג) וְהִכָּבֵד הַמֶּלֶךְמָרְאֵל שָׁאוּל וַיִּמָּצְאֵהוּ הַמּוֹרִים
 אֲנָשִׁים בְּקִשְׁתּוֹ וַיַּחַל מָאֵד

רשי

(לא) אשר התהלך שם דוד . שהיו
 מחזאים אותו מפני שאל :
לא (א) ופלשתים נלחמו בישרא .
 כאדם האומר נחזור לענין
 ראשון

מהמורים : (ד) ויאמר שאול
 לנשא כליו שלף חרבך ודקרני
 בה פן יבואו הערלים האלה
 ודקרני והתעללו בי ולא אבה
 נשא כליו פי ירא מאד ויקח
 שאול את החרב ויפל עליה :
 (ה) וירא נשא כליו כימת
 שאול ויפל גם הוא על חרבו
 וימת עמו : (ו) וימת שאול
 ושלשת בניו ונשא כליו גם כל
 אנשיו ביום ההוא יחדו :
 (ז) ויראו

פאר דען שיצו . (ד) דא זאגטע ער צו
 זיינעם וואפענטרעגער : ציה דיין שווערד ,
 אונד ערשטיק מיך , דאס ניכט דינע
 אונבעשניטנען קאממען , מיך ערשטעכן ,
 אונד איבער מיך טרוימפירן . אבר דער
 וואפענטרעגער וואלטע ניכט , ווייל ער
 זיך זעהר פירכטעטע . דא נאם שאול
 דאן שווערד : אונד שטירצטע זיך
 דרויף . (ה) אלס דער וואפענטרעגער
 גזעהן דאס שאול שטירבט , שטירצטע
 ער זיך אויך אויף זיין שווערד , אונד
 שטארב מיט איהם . (ו) אלזא
 שטארבן שאול , זיינע דרייא זעהנע ,
 זיין וואפענטרעגער , אונד זיינע איבריגן
 לייטע , צוואמן אן איינעם טאנע .
 (ז) אלס

ב א ו ר

קרנא על שאול , וכן תרגומי . המורים אנשים בקשת , שעורו אנשים המורים
 בקשת . וכדברי הימים (א' י' ג') נשעט מלת אנשים מהמורים , וכדברי הימים מן היורים
 בנכין קל' . (ד) והתעללו בו , העוני והמחסור יתן מורד בלב בעליו (אונמוהט) ,
 ולא יודו ממעלליהם אם לא ידקקו נרכיהם . ונהיפך העושר והשונע יתן אומץ בלב בעליו
 (מוהט) . ויש שיעבור האומץ את החיך (איברטוהט) . והנה לכל פעולה יש
 תכלית מסככת הפעולה . והפעול האלם יאמן את לבנו בפעולתו , ולא יחדל עד אם השיג
 תכליתו , ומיד שהשיג יחדל . אמנם אם יוסיף עוד לפעול , אז עבר האומץ את החק . וזוה
 הענין האחרון כאמר לדעתי התעלל בכל המקרא . אבל בהעברת החק הזה יפרד פועל
 מפועל . יש שיעבור חק לתכלית פרטי שבו אליו עם תכלית הכללי , מזה כאשר התעללתי
 בהם (שעות ו' ב') , תכלית הכללי היה להוציא את אבותינו מכור הברזל , אך לא
 קברה יד ה' להשיג זאת מבלי הרבות מכותיו , אבל עבר החק להשיג תכלית פרטי המפורש
 שם , והוא למען תספר בו , וידעתם כי אני ה' . ויש יעבר חק בשרירות לבו . מזה ייתעללו
 זה כל הלילה (שופטים י"ט כ"ה) , אע"פ שכבר השניעו תאותם , לא נמנעו מנח אלה
 עוד . וכאן לתרגם שם : (אונד טריבן איהרן איבר מוהט מיט איהר דיא גאנצע
 נאכט) . וכן התעללת בני (נמדבר כ"ב כ"ט) פי' בשרירות לבך עשית כל זאת . והיא
 התנכלה שלא היתה פועלת בשרירות לב , לא לנטות מפני המלאך , ולהחיות את נפשו ,
 כנאמר גם אותך הרגתי בו וכן הדבר בירמיה (ל"ט י"ט) . וכאן אמר שאול תכליתם להרוג
 אותי , אבל הם בשרירות לבם יעברו חק , וינהגו בי באכזריות ויהיה תרגומו : (אונד
 מיר איהרן איבר מוהט פיהלן לאסן .) כי ירא מאוד , לשלוח ידו במלכו . (ז) וכל
 אנשיו , הקרובים אליו במלחמה .
 (ז) בעבר

מ כ ל ל י ו פ י

לא (ב) וידבקו , ענין השגה : (ד) והתעללו , פועל ומעללים יעשו בו :
 (ז) בעבר

(ז) אלס נון דיא ישראלים דיסווייטס דער עכנע , אונד דעס ירדנס ערפוהרן , דאס דיא טרופן ישראלס דיא פלוכט ער , גריפן , אונד שאול מיט זיינען זעהנן געשטארבן וואר , זא פֿרליסן זיא דיא שטעטע אונד פֿלאָהן . דיא פֿלשחים קאממען אונד נאָמן זיא אין בעזיק .
 (ח) דעס מאָרגענס דרויף , אלס דיא פֿלשחים דיא ערשלאָנגען אויסצוזהן קאממען , פֿאַנרן זיא שאול אונד זיינע דרייא זעהנע אויף דעס בערגע גלכוע ליגן . (ט) זיא שניטן איהם דען קאָפֿף אַב , נאָמן זיינע דיסטונג , אונד שיקטן עם אין דעס לאנדע פֿלשחים אומהער , אום דיא פֿרעהליכע נאָכריכט אין איהרן געצענטעמפעלן , אונד דעס פֿאַלקע צו פֿרקנינדן . (י) זיינע וואָפען הינגן זיא אים טעמפל דער עשתרות אויף , אונד זיינן לייכנאָם שטעקטן זיא אָן דיא מויער פֿאַן

(ז) וַיִּרְאוּ אַנְשֵׁי־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־ בְּעֵבֶר הָעֵמֶק וְאֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן כִּי־נָכוּ אַנְשֵׁי־יִשְׂרָאֵל וְכִי־ מָתוּ שָׂאוּל וּבָנָיו וַיַּעֲזֹבוּ אֶת־ הָעָרִים וַיָּנֹסוּ וַיָּבֹאוּ פְּלִשְׁתִּים וַיֵּשְׁבוּ בָהֶן : (ח) וַיְהִי מִמַּחֲרַת וַיָּבֹאוּ פְּלִשְׁתִּים לַפִּשְׁט אֶת־ הַחֲלָלִים וַיִּמָּצְאוּ אֶת־שָׂאוּל וְאֶת־שְׁלֹשֶׁת בָּנָיו נִפְּלִים בְּהַר הַגִּלְבָּעַ : (ט) וַיִּכְרְתוּ אֶת־רֵאשֵׁי וַיִּפְּשְׁטוּ אֶת־פְּלִי וַיִּשְׁלְחוּ בְּאֶרֶץ־פְּלִשְׁתִּים כְּכִיב לְבִשֵׁר בַּיַּת עֲצֵבִיהֶם וְאֶת־הָעֵם : (י) וַיִּשְׂימוּ אֶת־פְּלִי בַיַּת עֲשֵׂתְרוֹת וְאֶת־גִּוִּיתוֹ תָּקְעוּ בַחֹמַת

ב א ו ר

(ז) בעבר העמק , בעבר עמק זרעל , וכן הערים עד בית שאן הסמוכה אל הירדן , ועד בכלל , כמו שנאמר להלן ואת גויתו תקעו בחומת בית שאן , הרי שהיה בית שאן בידם , וזה טעם בעבר הירדן , כלומר כל החבל מארץ פלשתים על פני עמק זרעל עד הירדן : (ט) בית עשתרות , ובדברי הימים כתיב בית אלהיהם , והוא אחד , כי היה להם עשתרות לאלהים . גויתו , ובדברי הימים ואת גולגלתו תקעו בית דגון . ובאמת עשו גם את זאת , אך קצר הכתיב בסיפורו , כמו שלא זכר אלא תקעו גויתו , ובאמת גם גוית בכיו תקעו בחומת בית שאן , כ"ש בסמוך . וגם שם קיצר הכתיב , ולא זכר מתקיעת גוית שאול ובכיו . (י) אליו , כמו עליו , על שאול . ובד"י נשמט , ונאמר וישמעו כל יבש גלעד את

מ כ ל ל י ו פ י

(ז) בעבר העמק , ה"י בעברא דמשרא ; (י) גויתו תקעו , במסמריב או בזולת

שמואל א לא

הרגום אשכנוי קו

פֶּאֶן בית שן • (יא) אלס דיא איינע
 וואָהנר פֶּאֶן יבש גלעד דזערטן , וואס
 דיא פלשחים אן שאול גטאהן •
 (יב) מאַכטען זיך אַללע שטרײַטבאַרע
 מענר אויף , גינגן דיא גאנצע נאַכט
 דורך , נאַמן שאולס לייכנאַם , אונד
 דיא לייכנאַמע זיינער זעהנע , פֶּאֶן דען
 טויערן בית שאן'ס , גינגן דאַמיט נאך
 יבש , אונד פֶּרבראַנטן זיא דאזעלכוס •
 (יג) לעזטן דאַן איהרע געביינע אויף ,
 אונד בגרובן זיא אין דעם גבישע בייא
 יבש , אונד דהילטן איין זיבן טעגיגעס
 פֶּאַסטן •

בְּחֹמַת בֵּית שָׁן : (יא) וַיִּשְׁמְעוּ
 אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יְבִישׁ גִּלְעָד אֶת אִישׁ-
 עִשׂוֹי פְּלִשְׁתִּים לְשָׂאוֹל :
 (יב) וַיִּקְוּמוּ כָּל-אִישׁ חֵיל וַיֵּלְכוּ
 כָּל-הַלַּיְלָה וַיִּקְחוּ אֶת-גְּוֵיַת
 שָׂאוֹל וְאֶת גְּוֵיַת בְּנָיו מִחֹמַת
 בֵּית שָׁן וַיָּבֵאוּ יְבֵשָׁה וַיִּשְׂרְפוּ
 אֹתָם שָׁם : (יג) וַיִּקְחוּ אֶת-
 עֲצָמֹתיהֶם וַיִּקְבְּרוּ תַּחַת הָאֵשׁ
 בְּיְבֵשָׁה וַיִּצְמוּ שְׁבַע־יָמִים :

באור

רש"י

את אשר עשו פלשתים וגו' • (יא) וישרפו
 אותם , כעין שנאמר ובמשרפות אבותיך
 המלכים כו' , כן ישרפו לך (ירמיהל"ד ה') •
 (יב) האשל , ובדברי הימים האלה ,
 ועיין לעיל (כ"ב') •

רחשן : (יא) וישמעו אליו . כמו עליו
 על שחול : (יב) וישרפו אותם שם .
 וקלו עליהן כמו דקלן על מלכיא תמן
 כדתק שורפין על המלכים ולא מדרכי
 החמורי :

מכלל יופי

בוולה מה- בחומה : (יא) וישרפו, לשון הקטרה , שלא יסרוח בשרו , וי"ל
 ששרפו הבשר :

סליק ספר שמואל א'